

**Wyrok z dnia 6 września 1994 r.
II URN 26/94**

W odwołaniu od decyzji organu rentowego w przedmiocie wymiaru emerytury, wnioskodawca ma prawo zakwestionować wszystkie jej elementy, a więc także te, które nie zostały zmienione w stosunku do poprzednich decyzji w tym - dotyczące okresu zatrudnienia.

Niezakwestionowanie poprzednich decyzji w tym zakresie nie pozbawia prawa do podniesienia takiego zarzutu w odwołaniu od kolejnej decyzji.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Teresa FlemmingKulesza (sprawozdawca), Stefania Szymańska,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 września 1994 r. sprawy z wniosku Aleksandra M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. o wysokość emerytury, na skutek rewizji nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 18 listopada 1992 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części dotyczącej zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 15 lipca 1941 roku do 15 kwietnia 1944 r. i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.

U z a s a d n i e n i e

Aleksander M. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. [...] kwestionując przyjęty wskaźnik wysokości wynagrodzenia oraz niezaliczenie do okresu zatrudnienia pracy od lipca 1941 r. do kwietnia 1944 r. (w piśmie skierowanym do Zakładu sprecyzował, że chodzi o okres od 15 lipca 1941 r. do 15 kwietnia 1944 r.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, że ze złożonych przez wnioskodawcę oświadczeń świadków wynika, że w spornym okresie pracował jako pomocnik murarza, a więc była to praca sezonowa, co uniemożliwia ustalenie faktycznego okresu zatrudnienia.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 listopada 1992 r. oddalił odwołanie. Z uzasadnienia wyroku sporządzonego na żądanie Sądu Najwyższego w trybie art. 419 § 3 k.p.c. wynikają następujące motywy tego rozstrzygnięcia:

Aleksander M. dołączył do kwestionariusza zatrudnienia z dnia 8 września 1987 r. oświadczenie własne oraz oświadczenia dwóch świadków, w których stwierdzono, że pracował on jako pomocnik murarza od lipca 1941 r. do kwietnia 1944 r. w gospodarstwie rolnym w Skale Podolskiej. Zdaniem Sądu przyczyną niezaliczenia tego okresu pracy wnioskodawcy przez organ rentowy w kolejnych decyzjach był fakt, że świadkowie, których oświadczenia dołączono, chodzili z wnioskodawcą do szkoły ale z nim nie pracowali. Postępowanie sądowe wszczęte na skutek odwołania wnioskodawcy

a zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 18 listopada 1992 r. [...] również nie doprowadziło do zaliczenia tego okresu do okresu pracy wnioskodawcy. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego oświadczenia zawierają istotne braki: nie wynika z nich, czy praca wnioskodawcy miała charakter dniówkowy czy miesięczny, dobrowolny czy przymusowy, oraz czy była wykonywana sezonowo.

Wnioskodawca nie odwoływał się - w zakresie spornego obecnie okresu - od poprzednio wydanych decyzji a obecnie, odwołując się, nie powołał żadnych nowych dowodów.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł rewizję nadzwyczajną od omówionego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Rzecznik zarzucił rażące naruszenie art. 3 § 2 i 232 k.p.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i art. 2 ust. 2 pkt 1 a ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona. Wbrew stanowisku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie nie można przypisać istotnego znaczenia temu, że wnioskodawca już we wniosku z 1987 r. o przyznanie emerytury wniósł o zaliczenie spornego okresu do okresu zatrudnienia, a następnie nie kwestionował nieuwzględnienia wniosku w tej części w kolejnych decyzjach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Również wydany w 1988 r. na skutek odwołania wnioskodawcy wyrok tegoż Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie nie odnosi się do tej kwestii. Z opisanej sytuacji nie wypływają żadne ujemne konsekwencje dla wnioskodawcy, a w szczególności niesłusznie Sąd Wojewódzki uważa, że powinien on - żądając zaliczenia dotychczas nie uwzględnionego okresu zatrudnienia - złożyć nowy wniosek i dołączyć do niego nowe dowody.

Wnioskodawca ma prawo wnieść odwołanie od decyzji organu rentowego w przedmiocie wymiaru emerytury i ma prawo zakwestionować wszystkie jej elementy, również te, które - jak w tym przypadku okres zatrudnienia - nie zostały zmienione w stosunku do poprzednich decyzji. Niezakwestionowanie poprzednich decyzji w tym aspekcie nie pozbawia wnioskodawcy prawa podniesienia tego rodzaju zarzutu w odwołaniu od kolejnej decyzji. Przy rozpoznawaniu odwołania rzeczą Sądu orzekającego było prawidłowe ustalenie stanu faktycznego w szczególności w zakresie faktów spornych. Tymczasem Sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego w zakresie niezbędnym dla wyjaśnienia sprawy. Sąd nie przesłuchał świadków, których oświadczenia znajdujące się w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uznał za niepełne i niedokładne. Podniesione przez Sąd wątpliwości co do tego, skąd świadkowie czerpali wiadomości na temat zatrudnienia wnioskodawcy oraz tego, jaki charakter (dniówkowy czy miesięczny, stały czy sezonowy, dobrowolny czy przymusowy) miała jego praca powinny być wyjaśnione w toku postępowania dowodowego np. poprzez przesłuchanie wnioskodawcy i świadków. Przeprowadzenie nowych dowodów mogło być potrzebne ale nie było podstaw do wnioskowania a priori,

że dowody dotychczas oferowane przez wnioskodawcę nie doprowadzą do wyjaśnienia sprawy. Wydanie wyroku w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej narusza art. 3 § 2 i art. 316 § 1 k.p.c. Niezależnie od tego podnieść trzeba, że niektóre wątpliwości, którym Sąd dał wyraz w uzasadnieniu wyroku nie mogły skutkować oddalenia odwołania a zatem uznania za prawidłową decyzję w zakresie niezaliczenia spornego okresu zatrudnienia. Słusznie podnosi Rzecznik Praw Obywatelskich, że sezonowość zatrudnienia ma wpływ na ustalenie okresu zatrudnienia, lecz nie jest taką cechą, która wyklucza możliwość uwzględnienia tak świadczonej pracy. Podobnie przedstawia się sprawa dniówkowego sposobu zatrudnienia. Wątpliwości co do tego, czy wnioskodawca pracował dobrowolnie czy przymusowo powinny być zostać wyjaśnione w toku postępowania dowodowego a nie poczytane tak dalece na niekorzyść wnioskodawcy, że skutkowały oddaleniem jego odwołania.

Pełnomocnik organu rentowego uczestniczący w rozprawie przed Sądem Najwyższym wniósł o uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej.

Rewizja nadzwyczajna zasługiwała na uwzględnienie mimo, że została wniesiona po upływie terminu określonego w art. 421 § 2 k.p.c. Zaskarżony wyrok narusza bowiem interes Rzeczypospolitej Polskiej. Państwo chroni osoby starsze i chore (wnioskodawca - jak wynika z odwołania - jest obłożnie chory) i dlatego sprawy dotyczące ich elementarnych praw, takich jak prawo do prawidłowo obliczonej emerytury powinny być rozpoznawane z należytą starannością i wnikliwością.

Z tych wszystkich względów należało orzec jak w sentencji na podstawie art. 422 § 2 k.p.c. Rzeczą Sądu Wojewódzkiego przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie wyjaśnienie spornych okoliczności dotyczących zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 15 lipca 1941 r. do 15 kwietnia 1944 r.

=====